

en un doc. rossellonès de 981 (recull de Dom Bouquet); hi ha dos *Cauviac* en el Gard, sengles *Calviac* en els departaments Gard, Dord., Lot i Lot-et-Gar, un *Chauvac* a la Correze i tres a la Drôme, escrits antigament *Chauviaco* i un *Calviaco* de 1263 avui és *Choviat* del Puy-de-Dôme. Certament també a Itàlia: un *Calviano* en el Nord va donar nom a un jurista Guglielmo C. del S. XIII, tan generalment conegut, que en textos del S. XIII el seu nom se cita simplement amb la sigla *Will. Ca.* (Cappelli, *Diz. di Abbreviature*, 10 387a).

D'un derivat CALVINIUS ve el nom del poble de *Calvignano* a la prov. de Pavia. En català, d'un derivat més complicat, CALVICINIUS prové *Calbinyà*, llogaret pròxim a la SdUrg., explicat així ja per M-Lübke (BDC XI), per la forma en *-ciano* que revesteix en el famós Acte de 839 (E.T.C. II, 26; Aebischer, *Top.*, 72-73). De derivats de CALVINUS, -INUS en el Migdia de França n'hi ha molts, i no menys de CALVICINUS, CALVILIUS, CALVENTIUS (que es trobaran documentats 20 en el llibre de Skok, §§ 64, 65, 66); de CALVILIUS ve *Crevillent*; de CALVENTIUS el vell mas de *Cubinçà* prop de Berga, en el te. d'Avià (CATorras, vol. VI).

Certament és estranya i xocant l'excepció única que en el nom de *Calvià* presenta el tractament de -IANUM 25 en les terres arabitzades, aquí sense imela, en contra de la mitja dotzena en *-ent* que hem col·leccionat supra de Mallorca, i dels innombrables en *-ent* del P. Val. i en *-en* del Baix Aragó. Excepció inexplicable?, arbitrària? No ho deu ser del tot, encara que hagi de deixar la cura de completar-la a erudits i a estats del saber, que avui no tenim. Però deu haver-hi alguna relació amb el fet estupend que aquest sigui un cas rarísim, potser l'únic, entre els noms de poblacions mallorquines que no figuren en el *Rept.*, tot i que la butlla de 1248 ens doni la prova que en els anys immediats (i potser ja abans de la Conquesta) hi havia cristians tan nombrosos que Roma hi ha d'instituir una parròquia.

Doncs, sospito que el petit port de Sta. Ponça i Peguera, emplaçat dins el te. de *Calvià*, com el més accessible als navegants catalans (provençals i italians), i prou recòndit per escapar a la vigilància del soldà i dels ulemes i alfaquins de Ciutat, devia ser tan usat com a recés de mercaders cristians, que molts d'ells s'haurien també establert vall amunt, per tot el terme, des del temps, cap a l'any 900, en què encara els moros no s'havien afermat bé a l'illa, i fins llavors se sap que estaven sota la protecció del Comte d'Empúries, i amb algun enviat de l'*al-Matran* —bisbe— cristià de Terra Ferma, que donà el nom a la possessió i vall d'*Almadrà* te. d'Alaró, l'etimologia del qual he donat en el vol. I, 36-37.

Per a d'altres supervivències de la Cristiandat majoricense V, el que he explicat en *DECat* II, 421-2 a 1-25, i notes 1-4, i vol. I, 86-87; sense oblidar certs mossarabismes que s'observen en el lèxic de la Seu mallorquina (*primatxer* moss., < PRIMICERUS). Aquest nucli cristià explicaria prou, que la fonètica del nom del terme la vagin mantenir, ells, rebel a l'arabització fonètica. Un altre nom de la costa de Mallorca que va restar en la forma que li donava la marineria catalana 60

(i italiana) l'hem vist en *Cala Llonga*, refractària a l'arabització, que s'imposà en el duplicat *Ca(la)-llongà*, de terra endins (V. supra l'art. *Calonge* [3]); altres també costers i de forma catalana antiga, no mossàrab, *Capdepera*, *Peguera* i algun altre.

Calvinyà, V. *Calbinyà*

Partida de Monòver.

ETIM. Possiblement derivat mossàrab del llatí CAMARA 'volta, cúpula, graner' (cf. vol. I, 91; vol. II, s. v. *Aicàmera*). J.F.C. [Potser alteració de *kamàra* amb l'accent desplaçat per l'àrab, i alterat en *-aira*, a causa del duplicat fonètic *-ara/-aira*, -ARIA en els parlars locals mossàrabs: E.T.C. II, 155, i s. v. *Caro* infra.]

CAMALLERA

Poble situat arran del límit entre el Gironès i l'Empordà, amb parròquia, però agregat al municipi de Saus, no lluny de la gran via de comunicació amb França.

PRON. MOD.: *kamalêra* 1909, 1911, 1913, 1915, oït a Les Olives de Guialbes, a Figueres etc.; 1958, en el poble mateix i tots els circumdants; 1920, Casac., a L'Armentera. Notem que en els pobles immediats es conserva ben viva la pronúncia *y* de l'antiga *-yl-* i mai ni enlloc no ho vam sentir així, sinó sempre amb *l*.

MENCIONS ANT. 1115: «*Villaprid* --- procuracionem a *Camelera* ---» (Li. *Feud. Maior*, § 707.11, II, 222.11); 1130: ecclesia Scti. Bartholomei de *Camellaria* (Kehr, *Papsturk.*, 316); Monsalvatje (xvi, 92) en els vells murs de l'antiga església veié una inscripció amb la data de 1343; 1357, en una concòrdia entre el Comte d'Empúries i l'Abat d'Amer, sobre la jurisdicció de diversos masos del terme, figura també el «*villario* Sti. Bartholomei de *Camalleria*» (Mons.); 1362, es féu la redempció del bovatge «in loco de *Camaleria*» (*Esp. Sagr.* XLIV, 307).

Llavors se li devia haver llevat la categoria de parròquia, car en el *Llibre Verd* de la diòcesi no consta com a tal sinó *Gabuses*, i els llocs de *Pins*, *Camaleria* et *Stagno*, dependent-ne (Alsies, p. 142); i més enllà: «--- in loco vocato *Ç'Estany* de *Camalera* infra --- parrochiam de Saus» (ib.); en fi torna a constar *Camalleria* en les Sinodals de 1691 (Monsalv.). Botet (GGC, 394-396), en dóna força notícies geogràfiques etc., i diu que s'hi troben rastres d'haver-hi hagut un estany, que constarien en un doc. de 1562 (data potser errònia per la ja citada de 1362). En una altra capella, dedicada a St. Sebastià (Monsalv. xviii, 43) havia vist un altar del S. xvi, després desaparegut.

ETIM. Ningú n'ha escrit res,¹ i no és gaire estrany per tal com és nom isolat i únic en el nostre país. En canvi el seu igual apareix copiosament repetit en les